

מ י י מ

מערכת הגליון 03-6197674 (העתק מהגליון המקורי)
אינו לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח')

גליון 44 בדין תקרובת עבודה זרה - פאות (סיון תשס"ד)
השעור נערך ע"י הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א רב ביהכ"נ
"דברי שיר" ב"ב [ואחיו של הגרא"ד דונר דומ"ץ דלונדון שליח הבד"ץ]

למה אם שבר המקל בפניה, זה נקרא כאילו ביצע עבודת זביחה, וחייב, ואילו אם רק זרק המקל, מדוע שלא יחשב לו גם כעין זריקה?!

אמר ליה ; בעינן זריקה המשתברת וליכא.

דהיינו, שהעבודה הזרה הזאת שנאסרה, שאוסרת התקרובת שהיא כעין זביחה או כעין זריקה, אם שוברים המקל, זה דומה לשחיטת בהמה, דהיינו כעין זביחה. וממתי נחשבת כעין זריקה, כשהיא זריקה המשתברת, שנופל טיפין טיפין, אז אומרים שזאת זריקה דומיא דפנים. כמו שבדם, כשזורקים אותו על המזבח, ואינו חפצא אחד, אלא הוא מתפזר, כך גם כאן בענין המקל, אם זורקים אותו כעין זריקה המתפזרת, והמתפזר טיפין טיפין זה דומיא דפנים, ונאסר.

אבל אם החפץ של התקרובת אינו דומיא דזביחה, או דומיא כזריקה המשתברת אז גם שהגוי שעשה הפעולה חייב מיתה - החפץ עצמו של התקרובת אינו נאסר.

מסתפקים תוספות (ע"ז נ.), מה הדין בהדלקת נרות לפני ע"ז? האם הנרות הללו הם נוי לע"ז, או הן בגדר תקרובת ע"ז? ומה הנפקא מינה מכך?

אם הנרות הן נוי של ע"ז, הן נאסרות בהנאה. אבל אם הן בגדר של תקרובת ע"ז, הרי לתקרובת נדרש תנאי מקדים: או כעין זביחה, או כעין זריקה המשתברת, והדלקת הנרות אינן לא בגדר זביחה, ולא בגדר זריקה המשתברת והן מותרות בהנאה.

וכן נפסק ב"שולחן ערוך" (ס' קל"ט סע' ג') שיש שתי סוגי תקרובות :

◆ **תקרובת כעין 'פנים'**, שמיועד לעלות למזבח כגון מיני מאכל כבשר, שמנים, סולת, מים ומלח, שאנו ולהבדיל מהסן, מביאים למזבח. ואם הניח אלו לפני האליל לשם תקרובת - התקרובת נאסרת מיד.

◆ **תקרובת שאין מקויבים ממנו בפנים**, אינו נאסר, אלא אם כן מתקיימים שני התנאים כדלקמן :

◆ **שעשה ממנו כעין זביחה, או כעין זריקה המשתברת**

(ששובר משהו, כמו שבירת המקל, או זריקה המשתברת).

◆ **חייב להיות דבר שדרכו לעובדו באותו החפץ** (כגון

אבן במרקוליס) ששבירת מקל לפני מרקוליס אינו נחשב לדבר שדרכו בכך.

☞ **ולסיכום עד עתה:** דין אחד מדבר על פעולה, שהיא פעולה של עבודה זרה, והגוי הפועל אותה, חייב מיתה. אבל החפץ אינו נאסר.

ודין שני, שכדי לאסור את התקרובת בהנאה מהתורה, נדרש להתקיים שני התנאים הנ"ל, שאם הוא ממין תקרובת "כעין פנים", אז הנחתו לפני ע"ז אוסרתו.

ואם אינו ממיני המאכל, כגון מקל, שאינו עולה למזבח, דהיינו "כעין פנים", אז לאוסרו צריכים לשני תנאים : שדרכו לעבוד בכך, כלומר שעובדים את האליל בחפץ זה, ותנאי שני שחייב להתקיים שיהיה כעין זביחה ומעשה שבירה) או כעין זריקה המשתברת (שכאשר זורקים אותו הוא מתפזר טיפין טיפין דומיא דדם, ולא כחפצא אחד).

☞ **איזה דין יש לשערות?**

ועתה נגיע לדין מוגדר. השערות אינן מוגדרות כחפץ שמקריבים בפנים. אמנם הפוסקים דנים בשערות הנזיר שדוקא עולות על המזבח ונשרפות, אבל למעשה אינן בגדר "הקרבה".

ואם שערות אינן בגדר הקרבה ד'פנים', אז נדרש התנאי ש"דרכו בכך", ואכן מתקיים בהם 'דרכו בכך' שהדרך של הגויים האלו ליתן השערות לאליל. לגבי התנאי השני של שבירה או זריקה

[השיעור נמסר בביהכ"נ "קהל עדת ישרון" רח' הגר"א בני ברק, אייר תשס"ד, ונכתב ע"י אחד השומעים]

בשיעור לקמן, איננו באים לחדש מעצמנו, אלא מביאים לפני התלמידי החכמים את הנדון שעמד לפני גדולי הפוסקים שליט"א, ונבחן את הדברים הנוגעים לנו כאן בארץ ישראל לכל יחיד ויחיד.

"החכמת אדם" כותב שאינו מאריך בהלכות ע"ז כי הדבר כבר אינו נוגע לנו בימינו אנו הלכה למעשה... והנה, התפרסם מכתבו של בעל "שבט הלוי" שליט"א לבנו שבח"ל, שמי יודע אם

האסונות שקורים אינם קשורים בחשש של ח"ו תקרובת ע"ז שנמצאת בתוכנו, שבעצם הימצאות בתוכנו, זה משפיע עלינו!

ביום כיפור, בענין הוידוי, כשאנו אומרים "על חטא" מפורטים כל מיני חטאים, וה"חכמת אדם" מאריך ומפרט חטאים שונים שאינן מוזכרים במחזור יו"כ, ובכל אלו, חטא עבודה זרה אינו מוזכר!

מן השמים הראינו רמז של אהבה לגלות לנו להיזהר שלא נכשל בעוון זה...

הרמב"ם כותב (פרק ב' הלכות ע"ז הלכה ב'): ספרים רבים חיברו עובדי ע"ז בנושא עבודתם: כיצד היא עיקר עבודתה, ומה משפטה ומעשיה, ציוונו הקב"ה שלא נקרא באותם הספרים כלל, ולא נהרהר בה ולא בדבר מדבריה, ואפילו להסתכל בצורה, אסור

(הכוונה בזה, הסתכלות עם התבוננות, אבל ראייה בעלמא מותרת - אחרונים), שנאמר "אל תפנו אל האלילים", (ויקרא י"ט, ד') ובענין הזה נאמר "...ופן תדרש לאלהיהם לאמר איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם..." (דברים י"ב, ל') שלא תשאל על דרך

עבודתם איך הוא, ואע"פ שאין אתה עובד. אלא רק מתבונן, גם בזה יש איסור. שדבר זה גורם לך לפנות אחריה ולעשות כמותם. שנאמר (שם) "ואעשה כן גם אני".

☞ **מה הן העובדות בשטח?**

כבר התפרסם כי במדינת הודו באים אנשים לשטח של עבודה זרה, ושם מסתפרים ונותנים את השערות לע"ז, בגדר "הודאה על העבר ותפילה על העתיד" לשיטתם. דהיינו כוונת האנשים בכך היא להביא 'קרבן'. יש המביאים זהב וכסף כמשקלם ואז לשיטתם יכולים לבקש כל בקשה [ובהמשך נביא כמה עובדות בפירוט, במה שנוגע להלכה למעשה].

☞ **מה השאלה שהתעוררה לדיון לפני גדולי הפוסקים?**

כתוב ב"שו"ע" (יו"ד ס' קל"ט) שאליל (=ע"ז בעצמה) אסור בהנאה היא ותשמישה ונויה ותקרובתה. כל אלו נאסרו מהתורה. האליל נאסר מיד עם עשייתו. התקרובת נאסרת רק ע"י מעשה.

דהיינו בעת הקרבתה.

מה הוא מעשה התקרובת?

הגמרא (ע"ז נא.). אומרת : אמר ר"נ אמר רבה בר אבוא אמר רב: עבודה זרה שעובדין אותה במקל, שבר מקל בפניה - חייב ונאסרת (=הגוי חייב מיתה והמקל נאסר בהנאה), אבל אם רק זרק מקל לפניה - חייב ואינה נאסרת (=הגוי חייב מיתה, והמקל

אינו נאסר בהנאה), אמר ליה רבא לרב נחמן: מאי שנא שבר? דהויא ליה כעין זביחה, זרק נמי הויא ליה כעין זריקה!

המשתברת, לכאורה יש כאן שבירה שעצם ההסתפרות היא כעין זביחה, שהרי חותכים את השערות. הגם שלכאורה יש מקום לדון שהם אינם ממש דומיא דזביחה. שבבהמה כשחותכים אותה. שני החלקים מגיעים למזבח. וכן בשבירת המקל. שני החלקים מגיעים. אבל בשערות. רק הן מגיעות! דהיינו רק צד אחד מגיע, והשאלה היא האם גם זה נחשב כעין זביחה?

על כך אומרת הגמרא (ע"ז נ"א), שעל בצירת ענבים, או קצירת שיבולים, אם זה נעשה לשם ע"ז זה נחשב כעין זביחה דומיא דשבירת המקל. ורואים שלא נדרשים בדווקא לשני החלקים כדי לקיים התנאי לע"ז.

אם גזירת השערות הוא מעשה של דומיא דשבירת המקל, הרי לנו שבחקירה הזאת, שהיא מציאותית לחלוטין, יש הבדל גדול ממה שהיה ידוע לנו מלפני כארבע עשרה שנים, שדנו כבר בענין זה גדולי הפוסקים.

ודנו בכך ביחד מגדולי הפוסקים: הגרי"ש אלישיב שליט"א, בעל "שבט הלוי" שליט"א, והגר"נ קרליץ שליט"א, בגדר גזירת השערות:

האם הורדת השערות היא רק אמצעי להביא אותם לאיל, הרי השערות לא נאסרו מדין ע"ז שאין כאן 'שבירת המקל'. אמנם הוא השערות ניתנות לע"ז, אבל לא מתקיימים התנאים להגדרתם כתקרובת ע"ז.

או שגם תהליך הסרת השערות הנו חלק מהעבודה הזרה, ואז יש לנו דומיא דזביחה והן נאסרות.

לפני כארבע עשרה שנה היו שתי סברות להתיר:

◆ שיטת הורדת השיער נבעה מהיות השיער סמל לטומאה. ולפני שהם נכנסים לבית ע"ז שלהם, הם נדרשים להוריד לפני כן את הטומאה.

◆ שיער זה בגדר יופי, והאדם לשיטתם צריך לנבל עצמו לפני שנכנס לבית הע"ז.

ואין ע"פ הנ"ל מעשה של ע"ז בגזירת השערות.

מה התחדש בימים אלו? [והיו שני שליחים. שליח של הגר"נ קרליץ שליט"א, ואח"כ השליח של הבד"ץ והגרי"ש אלישיב שליט"א].

◆ האנשים מקפידים להסתפר דווקא בשטח של הע"ז. שאלו אותם מדוע אינם עושים זאת בביתם ומביאים השערות אח"כ? וענו שהם עושים זאת דווקא כאן בשטח הע"ז.

◆ בשטחים אלו יש צלמים, ויש להם ענין להסתפר דווקא ליד הע"ז שלהם.

◆ יש כלי קיבול מיוחדים לאיסוף השיער לאחר התספורת.

◆ שאלו ספר אחד אולי אפשר לעזור לך, ואתה תנוח! והוא סירב כי ראה זאת לכבוד לבצע התספורת.

◆ לעובדי הע"ז יש תפילה קצרה אותה אומרים לפני הע"ז, ואומרים אותה גם בעת שמסתפרים על כסא מיוחד. הם חוזרים על אותה התפילה, דהיינו שחוזרים ואומרים שם האליל במשך זמן התספורת.

ומתוך כך מתברר בעליל שמעשה ההסתפרות נעשה לשם ע"ז, דהיינו נעשה כאן 'שבירת המקל', כעין זביחה לשם ע"ז, והם נעשים תקרובת ע"ז שנאסרת מהתורה.

◆ לאחר שמסתפרים לוקחים השערות למקום אחר, ולמחר מייבשים אותם נגד השמש, וגם מכוונים שהאליל שבשמש יזרח עליו ברכתו, ושאלו הגרי"ש אלישיב שליט"א, האם זהו סיבה לאסור השערות, וענה, תקרובת ע"ז הוא מה שהאדם נותן לע"ז, אבל מה שהוא נותן, אין בו ממש (דהרי באמת לא נתן כלום)!!!
נקודה נוספת הטעונה בירור: אפילו אם האדם שבא להסתפר (בלשון הגמרא ה'ניקף') מכוון לשם ע"ז, אולי נאמר שהספר

(בלשון הגמרא ה'מקיף') עצמו עושה זאת רק לשם פרנסתו, ולא לשם ע"ז? ובכל שמונה שעות מתחלפת משמרת של מאתיים ספרים, וביממה שש מאות ספרים).

ומתעוררת השאלה, שאם מבקשים מגוי לכתוב גט, אומרת הגמרא שדעתו על נפשו, כלומר הוא חושב ועושה לעצמו, דהיינו לשם פרנסה, ואולי גם שש מאות הספרים מתכוונים במעשה הזביחה שלהם לשם פרנסה?!

אומרת הגמרא (מכות כ.). אחד המקיף ואחד הניקף - לוקים. שניהם מקבלים מלקות כיוון שגם הניקף נחשב כמסייע בפעולה, וזה נחשב כלאו שיש בו מעשה.

אך להלכה חולקים גדולי הפוסקים: האם ענין מקיף וניקף, זאת הלכה מיוחדת רק לענין מקיף וניקף, או שיש לכך השלכה גם לשאר העניינים?

הש"ך (יו"ד ס' קצ"ח) פוסק שזאת גזירת הכתוב בלאו של מקיף וניקף בלבד. אבל לשאר הדברים כגון מקיף וניקף בשבת - לא לומדים מכאן.

הט"ז (שם) חולק ואומר שמשם לומדים שאם אדם משמיט עצמו, ונותן לשני להקיפו - הוא נחשב מסייע, והלימוד הוא גם למלאכת שבת ולכל התורה כולה.

ואם ניקף נחשב למעשה, לא משנה אם הספרים עצמם אינם מכוונים לע"ז, כי לפי הט"ז האיסור חל על כל התורה כולה, כי מי שמסייע למעשה התספורת, זה נחשב כמעשה והשערות נאסרו, והריטב"א בגמ' (מכות שם) בשני תירוצים כתב השני סברות אלו של הש"ך והט"ז.

ובסדרי טהרה (שם ס"ק ל"ט) כתב שמהריטב"א משמע שעיקר כסברת הש"ך, שמסייע לא נחשב כמעשה, וכן מביא את התוספות (במסכת שבת בפרק המצניע) שמסייע לא נחשב כמעשה. וכן ה"מגן אברהם" (ס' ש"מ) פוסק שהניקף לא נחשב כמעשה.

אם כן, מתעוררת השאלה. שאפילו ביררנו שההסתפרות היא לשם ע"ז, ובמקום ע"ז, ועם כוונת ע"ז - זה הכל במחשבת הניקף! אבל המקיף, אם לא כיוון למה שיאסר? על כך אמרו גדולי הפוסקים שמסתבר מאד שהספרים גם מכוונים לע"ז:

◆ כל התספורת נעשה במקום ע"ז.

◆ כששאלו אותם לגבי עזרה בתספורת, סירבו וענו שזה כבוד עבורם!

◆ יש עשירים, שלא חפצים לעמוד בתור עם כולם. לשם כך יש בתי מלון בסביבת הע"ז שבהם חדרים מיוחדים לשם התספורת לשם ע"ז. באותו החדר יש תמונות של ע"ז, וכן הקטורת שלהם ששורפים דברים לשם ע"ז. ונתון זה מחזק שהכל נעשה לשם ע"ז.

וע"פ זה הכריעו גדולי הפוסקים שעצם ההסתפרות היא כעין 'שבירת המקל'.

ויוצא מכך שכל השערות שנעשו שם, יש להם דין של תקרובת ע"ז, ונאסרו בהנאה.

👉 **ואנו נגיע לעצם השאלה: בשלמא, אם הפיאה שברשותי הגיעה מהודו ברור שמדובר בתקרובת ע"ז, אך מה לגבי פיאות המגיעות מטורקיה? מסיין? מרוסיה? איטליה? אוקראינה? קוריאה? הלא כלל בידינו שכל הפורש מרובא פריש?!** שרוב השערות בעולם ודאי אינם מהודו!

הגמרא (פסחים ט): אומרת שאם יש תשע חנויות המוכרות בשר כשר, וחנויות אחת המוכרת בשר טריפה. ונכנס אדם לחנות וקנה בשר ואינו יודע מהיכן. אומרת הגמרא שנדון זה הוא 'קבוע',

והדין הוא שכל קבוע נדון כמחצה על מחצה דמי, וזה דין דאורייתא.

אך אם נמצא בשר מחוץ לחנות, ולא ידוע מאיזה חנות הוא, הדין הוא שכל הפורש, מרובא פריש.

ולגבי הפיאה: הפיאה שלי היא מישראל, וכתוב בה שהיא הגיעה מקוריאה למשל, האם יש בעיה?!

התשובה היא, היות ואנו יודעים בבירור, שבכל מדינות אלו שנמנו לעיל, יש ודאי מקומות שיש בהם שיער שהגיע מהודו. ושיער זה ודאי תקרובת. למשל ברוסיה, נגיד שיש שם עשרת אלפים חנויות של פיאות, ובאחת מהן מוכרים ודאי שיער מהודו, (ואפילו אין זה כל החנות רק שאני יודע שיש ודאי בחנות משיער הודו, ולכן לא שייך שם ביטול, מכיון שניכר במקומו, דהם יודעים איזה מהשיער הוא מהודו). אז הדין הוא אם אני נכנס לרוסיה וקניתי מחנות אחת פיאה, והשאלה היא האם בפיאה יש שיער מהודו! התשובה היא שכל קבוע נידון כמחצה על מחצה דמי.

הענין הוא שכל מי שמצוי בעסקים אלו אומר שאין כל ספק שהגיע למדינה כלשהיא שיער מהודו, מדינה זו נידונה כ'קבוע', אם אני הולך לקנות משם פאות.

אבל עדיין נשאלת השאלה, בשלמא אם אני האך לשם, הדין הוא 'קבוע' וזה מחצה על מחצה דמי, אבל אם אני קונה נאן בארץ, ובעל החנות גם הוא לא נוסע לשם, לכן למה שלא נדון בעניין שכאן בארץ זה יהיה כל הפורש מרובא פורש?!

התשובה היא, שאין זה משנה אם אני נכנס לשם וקונה בעצמי, או אם אני שולח שליח לקחת משם את הפאות. אפילו אם השליח אינו יהודי, הוא נחשב כשליח שלי והפאה מקבלת דין של 'קבוע'. אם תהליך המכירה היה שאנשים מרוסיה היו באים לכאן ומציעים את מרכולתם, אז הנידון הוא שכל הפורש מרובא פורש. אך המציאות היא שהיבואנים ובעלי חנויות מבקשים מהם לשלוח לכאן, ואז הדין שבמדינות שיודעים שיש שם לפחות חנות אחת שמוכרת שיער מהודו, הדין הוא כ'קבוע'.

כשהספק נולד רק עכשיו

ועדיין יש מקום להתיר הפיאות שאינם ודאי משיער הבא מהודו, דהנה מה שאסרנו הוא מהדין שנאמר בתשע חנויות שאם לקח הוא עצמו מהחנות, דנים את הבשר כקבוע, והוי ספק דאורייתא לחומרא. אמנם נחלקו הראשונים איך הדין אם בשעת הקניה לא היה ידוע כלל שיש ספק על חנות זו, ורק אחר שקנה נתגלה שיש שם בשר טריפה באחד מהחנויות, דעת הרא"ה ומובא בש"ך (יו"ד סי' ק"י ס"ק י"ד), כיון שסו"ס הוא עצמו לקח משם, אנו דנים עכשיו על החנות כקבוע.

אולם דעת הר"ן (מובא בש"ך שם) שמכיון שהספק נולד רק עכשיו אחרי שלקח, אין זה כשאר מקומות שהספק כבר היה בשעה שלקח מן הקבוע, ומכיון שדין קבוע חידוש הוא, אין לך בו אלא חידושו, ולא אמרינן כן למפרע, ובכה"ג אזלינן בתר רוב. ובפר"ח (שם ד"ה ולענין) פסק בזה לקולא, ובפמ"ג (שם) הכריע בזה שאין לגעור במי שפוסק כן בהפסד מרובה, ע' שם.

ולפ"ז בנד"ד שעד עתה היו קונים פיאות ולא ידעו כלל שיש סיבה להסתפק על כשרותם, לפי הראשונים אלו נחשב שהספק נולד רק עכשיו שהפיאות כבר הגיעו לכאן, ונלך בזה אחר רוב פיאות העולם, שהם לא עשויים משיער הודו.

אמנם למעשה בארץ ישראל אין להתיר מחמת זה, כיון שכבר נודע שרוב הפיאות בארץ ישראל הובאו מהודו, ואף הפיאות שהובאו לכאן משאר ארצות רובן מיוצרות משיער הבא מהודו. אך מי שקנה במדינות אחרות ששם רוב הפיאות הם משיער כשר,

כיון שאין דנים זה כקבוע, היות שרק עכשיו נולד הספק וכל דפריש מרובה פריש, מותר להשתמש עם הפאות שלהם. וכל זה לענין פיאות שכבר הגיעו משם, אבל מכאן ולהבא בודאי אסור לקנות משם פיאות כאלו, היות שכבר נולד הספק וכל קבוע כמחצה דמי וכנ"ל.

נוסע בעצמו לכפרים:

אל רבינו נסים קרליץ שליט"א הגיע אדם שאמר שהוא בעצמו נוסע לטורקיה ועובר מכפר לכפר ורוכש שערות. האם יש בהם חשש? אין בשערות אלו כל חשש, אלא שאי אפשר מעתה לטעון שיש להם הכשר של רבינו נסים. כי אתה יודע. ואם יש לך חבר שמאמין לך, מה טוב! אבל לזה אין קשר לקבלת הכשר! אם עד אחד נאמן באיסורים, ויש מי שרוצה להסתמך על אדם מסוים שנאמן עליו, שיעשה זאת כי זאת בעיה של שלו, ואין לכך קשר לקבלת הכשר.

דברתי עם יבואן שטען שמסברא השיער שהוא קונה - אין בו חשש לשערות מהודו. אנו לא מתעסקים כלל עם מדינת הודו, אמר, השיער שאנו קונים הוא למשל מסין. שאלתי אותו האם הוא ביקר מימיו בבית החרושת שמשם הוא נוהג לקנות. ענה שלא ביקר שם מימיו, אבל מסברא ניתן להסיק שאין בשיער שהוא קונה מסין, שיער מהודו, כי השיער שם זול מאד ביחס לשיער מהודו, ורק לפי המחיר אפשר להסיק שאין בשיער הסיני שיער מהודו!

אלא ששמעתי מאחד מגדולי הרבנים סברא הפוכה! בידוע לשיער מהודו נחשב לטוב יותר משיער מסין. אך יש בתי חרושת בסין שחפצים לייצר לעצמם שם טוב. חשוב להם שהלקוח הסופי יהיה מרוצה, כדי שהיבואנים יחזרו ויקנו מהם. לכן כדאי להם לערבב שיער מהודו בפיאות שלהם! וכן אמר לי יבואן גדול כאן בארץ ישראל. וזאת סברא הפוכה לנ"ל. על סמך סברות אלו א"א לסמוך ולהאמין להגויים שם, וכן לא נותנים הכשרים רבניים.

ולסיכום עד עתה: לשערות יש דין תקרובת. ומאחר ואנו לוקחים אותם מחו"ל, הרי שיש להם דין של 'קבוע' שהדין הוא כמחצה על מחצה דמי.

ונשאלת השאלה: הלא יש לאו של "ולא תביא תועבה אל ביתך..." (דברים ז', כ"ו) שלא יהיה ברשותי ע"ז, האם זה חל גם על תקרובת של ע"ז? והאם יש איסור להחזיק את הפיאה בתוך הבית?

אומר הרמב"ם (פרק ז' הלכה ב') הנהנה מע"ז אן המשמשים או מתקרובת לוקה שתיים, משום "לא תביא תועבה", ומשום "לא ידבק". הרי בהדיא שלא זו היא גם בתקרובת. ועדיין יש לדון האם בהחזקת הפיאה, קיים הלאו הזה?

אומר ה"מנחת חינוך" (מצוה תכ"ט ס"ק א) שהרמב"ם סובר שהלאו של "לא תביא" זה רק בנהנה בפועל. אבל לא בהבאה לבדה. ומדייק ה"מנחת חינוך" מ"החינוך" שעצם ההכנסה על מנת ליהנות ממנה, עוברים בכך על לאו של "לא תביא".

וגם הריטב"א (ע"ז כ"ב) כותב כי המכניס כדי ליהנות עובר ב"לא תביא". יוצא שכל האיסור הוא רק כדי ליהנות, ואם מכניס שלא על מנת ליהנות אין בכך איסור! הגם שיש תוספות (ע"ז כ"א) שמשמע שעוברים על לאו גם בלא הנאה, אבל הוא לומד זאת דוקא בשיטת ה"חינוך".

במאמר מוסגר, כתב ה"מנחת חינוך", לכאורה אם יש לאו של "לא תביא", גם מי שמכניס בידו עובר על "לאו" של לא תביא תועבה אל ביתך.

הגמרא (ר"ה כ"ח) אומרת שאם אחד תוקע בשופר של ע"ז או בלולב של ע"ז היות שמצוות לאו ליהנות ניתנו, הוא יצא. שואל ה"מנחת חינוך", ברגע שהוא לוקח זאת בידו, הוא עובר על "לא תביא תועבה אל ביתך"?! אמנם מצוות לאו ליהנות ניתנו אבל עצם ההכנסה לרשותו, הוא עובר על לאו, והוה מצוה הבאה בעבירה, ונשאר בצ"ע.

ובהגהות רבי פישל פערלע אומר שלפי ה"חינוך" אין כל בעיה. היות וכל האיסור הוא רק מי שמכניס "כדי ליהנות", ואם מצוות לאו ליהנות ניתנו, אזי אין כאן מכניס כדי ליהנות! אלא מכניס ע"מ לקיים את המצווה. וממילא אין כאן לאו של "לא תביא תועבה אל ביתך".

למעשה, אמר לי רבנו נסים קרליץ שליט"א שאם האנשים מחזיקים את הפאה כדי לברר מה הדין שלה, אינו עובר בכך על "לא תביא תועבה אל ביתך".

לגבי פאות מהודו ששם כבר ודאי התברר שהם בחזקת תקרובת לע"ז, והן אסורות אין מה לחכות עם הפאה.

❖ כיצד מבערים את הפאות?

אומר הרמב"ם (פרק ז' הלכה א') מצוות עשה לאבד ע"ז ומשמשיה. וכל הנעשה בשבילה שנאמר "אבד תאבדון" (דברים י"ב, ב) והרמב"ם אומר שאין חיוב שריפה, אלא החיוב הוא רק על "אבד תאבד".

וידוע כי מרן בעל ה"אבי עזרי" זצ"ל אומר שיש הבדל בין ע"ז לבין עיר הנידחת, בעיר הנידחת יש דין של שריפה, אבל בע"ז אין חיוב כזה, ולפי הרמב"ם החיוב לאבד הע"ז הוא בכל מיני דרכים, ולא דווקא בשריפה, וכן כתב הרמב"ם (בפרק ח' הל' ו' ע"ש).

ואומר הרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות, פרק י"ג הלכה ט"ז) לגבי דמי יין נסך שישרוף ויקבור, וה"לחם משנה" העיר שלכאורה אין חיוב שריפה, והדין הוא בכל דבר!

אלא באופן מעשי שעדיף שריפה, כי כתוב במשנה (תמורה ל"ג) שלגבי אותם דברים שאין חיוב שריפה, שהם נקברים - עפרם אסור. ואם נשים הפאות בפח הזבל, הן עלולות להגיע למתקני שריפת הזבל, ויתכן שישתמשו באפר!

גם להשליך לביוב עלול ליצור בעיה של שימוש....

לכן עדיף לשרוף את הפאה, ולאחר מכן לקבור את אפר.

❖ קידוש שם שמים:

חשוב לציין את הקידוש ד' שיצא מכל הענין, ביום רביעי בלילה באולם שמחות, כשנמסר שאסור לחבוש את הפאות, יצאו עשרות נשים וקנו מטפחות וחזרו לאולם ללא פאות....

◆ נשים רבות לא יצאו לעבודה בהיעדר תחליף מידי לפאה, והיה בית ספר אחד, שבאותו יום עשרים מורות לא הגיעו!!! ◆ סיפר לי אברך שאשתו יצאה לירושלים עם פאה, וחזרה עם מטפחת....

◆ סיפר לי יהודי כבן שמונים שמזה שישים שנה לא יצאה אשתו מהבית עם מטפחת, אלא רק עם פאה. עתה, מששמעה שיש חשש, יצאה מביתה עם מטפחת. שבירת הרגל של שישים שנה בכדי לא להיכשל בחשש עבירה!

◆ בתו של אחד מגדולי הדור נכנסה אל אביה עם שאלה בנדון הפאה. למחרת הגיעה אליו עם מטפחת ראש. אמר לה האבא "את נראית יפה", והעידה הבת שזו הפעם הראשונה בחייה שאביה אמר לה דברים מעין אלו... משמע שיופי אינו קשור למה שהרחוב קורא כך, אלא יופי הוא לפי מה שההלכה קוראת לו כך.

◆ קבוצה של אנשים שקיבלו פס"ד מרבם באשר לפאות, שרפו אותן במדורה בשכונתם, ומסביב עמדו עשרות רבות של ילדים ששרו "לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו".

עם כתיבת שורות אלו (כ"א באייר תשס"ד) כל הפאות שיש להם שיער טבעי, הן בגדר החשש. ויש כעת בירור אצל גדולי הפוסקים.

❖ לגבי הפאות הסינטטיות, יש לדעת את הפרטים הבאים:

יש פאות שכתוב עליהם 100 אחוז ו H.H. והכוונה ל- human hair דהיינו שיער טבעי. וגם זה נכנס לתוך הנידון ההלכתי של כל קבוע כמחצה על מחצה, והאם הוא הגיע מהודו או לא.

יש פאות שכתוב עליהם 100 אחוז סינטטי. אך לפני מספר ימים ביקרתי במעבדה בעיר. והראינו פאות שכתוב עליהם 100 אחוז סינטטי. ובבדיקה התברר שיש בהן תערובת של שיער טבעי, ואחד היבואנים הסביר לי כי רוצים לייפות את הפאות הסינטטיות ומרכיבים בהן שיער טבעי במקומות מיוחדים. ואם מדובר על שילוב ליופי, ודאי שלא שייך לדון כאן על ביטול כי נהנים מכך! ואי אפשר לומר שמדובר ברוב הפאות, הגם שזה עניין מצוי.

לסיכומו של דבר, כל פאה שיש בה שיער טבעי, שאינה מהודו יש להמתין לפסק הדין של גדולי הפוסקים היושבים ודנים בנושא של הפיאות.

❖ חלופי ע"ז

והנה כל החנויות שמכרו עד עכשיו פאות העשויות משיער הודו, וגדולי הפוסקים שליט"א דנין עליהם דין שודאי תקרובת ע"ז, ע"כ כל הכסף שקיבלו עבורם יש להם דין "חליפי ע"ז", ומבואר בגמרא (ע"ז נ"ב): אמר קרא: "...והיית חרם כמהו..." (דברים ז', כ"ו) כל שאתה מהווה ממנו ה"ה כמוהו. וכן נפסק בשו"ע (יו"ד ס' קמ"ה ט'). לכאורה כל הכסף שהם קיבלו תמורת הפאות נאסר בהנאה.

וי"ל שהא דחל דעל חליפתם דין ע"ז, הנ"מ אם מיד שקיבלו הע"ז נתנו כסף עבורו, זהו נחשב חליפת ע"ז, אבל אם ראובן קנה ע"ז, ורק שילם לאחר זמן, שמא אין על זה שם חליפין, וכעין מש"כ תוס' (ע"ז ס"ב: ד"ה יאות) לענין חליפי שביעית, וה"ל רגילות ברוב המקרים שמשלמים ע"י צ'ק, נמצא שרק משלם לאחר זמן ע"י הבנק, א"כ אין כאן חליפי ע"ז.

ועוד, מבואר בשו"ע (שם) שכתב בסתמא דחליפי חליפין מותר ויש אוסרים גם בזה ע' שם. נמצא שבכל הכסף של החנויות יש בזה כמה ספיקות. ספק אם זהו בכלל חליפי הפאות של הודו, ואפילו אם זה התשלום על פאות אלו שמא לא נאסר, ואת"ל שנאסר שמא זהו רק חליפי חליפין שמעיקר הדין לא נאסרו, ולכן התירו להשתמש בהם, כיון שיש הרבה צדדין להקל.

❖ האם מספיק כיסוי אחד!

איתא בגמרא (כתובות ע"ב): משום דת יהודית לא מספיק שיש קלתה על הראש אלא חייבת להוסיף גם עוד כיסוי, והנה רש"י (שם) מפרש שמירי בסל שיש שם חורים קטנים, ומש"ה צריך להוסיף עוד כיסוי. אולם כתב הרמב"ם (פ' כ"ד אישות הל' י"ב) וכן נפסק בשו"ע (אה"ע ס' קט"ו ס"ד), שאע"פ ששיערה מכוסה במטפחת, עדיין חייבת עליה עוד כיסוי.

והא דנוהגים עכשיו לצאת עם מטפחת לבד, כבר כתב הב"ח (שם) שכוונת הרמב"ם והשו"ע היינו מטפחת דומיא דסל שיש בה נקבים כנקבי הסל, כמו הסבכות, אבל אם יש מטפחת שמכסה הכל, לא צריך עליה עוד כיסוי.

וכן לפי מנהג אשכנז שנוהגים כהרמ"א (או"ח ס' ע"ה ס"ב) לצאת עם פיאה נכרית, אין חיוב ליתן עוד כיסוי עליה, היות שזה מכסה

השערות לגמרי (ולא דמי להמטפחת שמבואר בשו"ע הנ"ל שצריך לזה עוד כיסוי).

איזו פיארה רצוי לבנות ישראל?

כבר הורה בזה בעל "שבט הלוי" שליט"א והגר"נ קרליץ שליט"א, דמה שהפיאה נוכרית נראית יותר כשיער אמיתי, זהו חסר בדרכי הצניעות של בנות ישראל. וידוע מה שהגמ' מספרת על האשה קמחית שלא ראו קורות ביתה את אמרי חלוקה זכתה לבנים כהנים גדולים. והיינו שהגמ' מגלה לנו מכיון שעשתה יותר ממה שהיתה חייבת עפ"י הדין, עי"ז זכתה לברכה בתוך הבית. כמו כן כל אדם צריך לנהוג בתוך ביתו, אם הוא מחפש סגולות שתבוא ברכה והצלחה לתוך ה"מקדש מעט" שלו, הכי בטוח הוא לעשות הסגולות שחז"ל גילו לנו דהיינו מה שיש יותר צניעות בביתו, יש יותר השראת השכינה וסייעתא דשמיא בכל העניינים!!!

סגולת רשב"י לעשירות ולבנים

וכן מי שמבקש ברכה מרבי שמעון בר יוחאי זצ"ל. לא צריך לנסוע עד מירון. אלא ידוע מה שהוא כותב בזוהר (פ' נשא) שמאוד החמיר שלא יראה לחוץ שום שיער מאשה, שזה גורם וכו'. ואם מקפידה שאפילו שיערה אחת לא תצא, "בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך" וכו'. ובעלה מתברך בכל מיני ברכות מלמעלה ומלמטה, בעשירות, בבנים ובני בנים ע' שם (משנ"ב ס' ע"ה ס"ק י"ד).

בית הוראה ע"י ביהכ"נ "דברי שיר". רח' זכריה 4. בני ברק פתוח כל ימות השבוע (א' - ה') בין השעות 14:15 - 13:45 טל': 03-6194141